

«Με πονάει πολύ αυτό που γίνεται στην πόλη»

Ο αρχαιολόγος Βασίλης Λαμπρινουδάκης ανατρέχει στη διαδρομή του ως επιστήμονα

της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

Αν και γεννήθηκε στη Χίο, οι Ναζιώτες τον θεωρούν δικό τους επιστήμονα, ενώ οι κάτοικοι της Επιδάουρου τον «θαυματοποιό» των διάσημων μνημείων τους. Ο καθηγητής Βασίλης Λαμπρινουδάκης είναι ο αρχαιολόγος που έβαλε τη σφραγίδα του στη Γρόττα αλλά και στα Ύγρια και στον Γύρουλα Σαγκρίου, τα σπουδαία ιερά της Νάξου που βραβεύτηκαν από την Ευρωπαϊκή Νοstra. Ο επιστήμονας που μας έδειξε ότι στην Επιδάουρο δεν είναι το θέατρο ο βασικός πρωταγωνιστής, αλλά το κτιριακό συγκρότημα του Ασκληπείου. Τα έργα συντήρησης και αναστήσεων των μνημείων της περιοχής που συντονίζει χρόνια τώρα, επαναπροσδιόρισαν τη φυ-

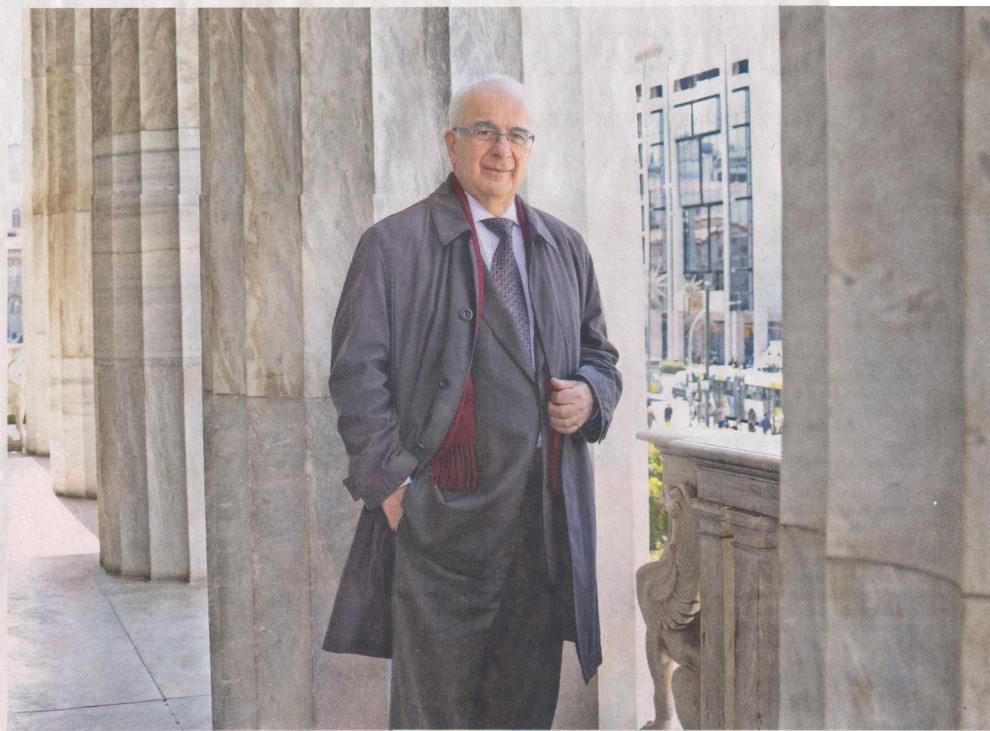
πρώτα του βήματα, την παιδεία που πήρε πρώτα στη Χίο. Μια κοινωνία αστική, ανοιχτή λόγω των ναυτικών, στην οποία ευτύχησε να έχει εξαιρετικούς δασκάλους στην Αστική Σχολή και κυρίως στο ιστορικό Γυμνάσιο Χίου.

Οι γονείς του Βασίλη Λαμπρινουδάκη κατάγονταν από τη Μικρά Ασία. Ο πατέρας, έμπορος, έκανε μαθήματα αγγλικής γλώσσας που έμαθε στα 13 χρόνια σπουδών στην Αμερική. «Στο νησί είχε επαφές με όλους τους λογίους. Δίδασκε αγγλικά στο κολέγιο Saint Joseph της Χίου όπου έμαθα γαλλικά». Διάλεξε τη Φιλοσοφική και ως μπάκε δεύτερος στη Νομική. «Η παιδεία δεν δίνεται στο σχολείο, αυτό δίνει το πλαίσιο. Η παιδεία κερδίζεται από το προσωπικό ενδιαφέρον» λέει, όσο για τα νέα παιδιά, έχει τρόπο να τα κερδίζει: «Σήμερα το κύριο διδακτικό μέσον είναι η εικόνα. Τα παιδιά θα τα κερδίσουμε μέσα από τα σύγχρονα μέσα. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να αποκατασταθεί η πίστη στις αρχές, γιατί αν αποκατασταθεί, θα πάμε στα βιβλία και σε ό,τι έχει καταγραφεί».

Καλή παρέα

— Μικρός ήσασταν ανοιχτός και επικοινωνιακός, όπως σας γνωρίζουμε ως αρχαιολόγο;

— Αντίθετα ήμουν κλειστό παιδί. Στο σπίτι υπήρχε αυστηρότητα, ίσως επειδή ο πατέρας μου ήταν μέλος της «Ζωής», της θρησκευτικής οργάνωσης. Τελειώνοντας το Πανεπιστήμιο, είχα ολοκληρώσει την ανάλυση όλων των αρχαίων συγγραμμάτων. Στο Πανεπιστήμιο είχαμε μια πολύ καλή παρέα που την αποτελούσαν ο Γιώργος Μπαμπινιώτης, με τον οποίο αλληλογραφώσαμε στα αρχαία ελληνικά, η Δημήτρα Θεοφανοπούλου, ο Χαραλαμπίδης, άνθρωποι που ήθελαν να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία που τους δινόταν για παιδεία. Είχαμε φτιάξει μάλιστα μια ομάδα για τη μελέτη της Γραμμικής γραφής Β. Ήταν τότε

«Σήμερα το κύριο διδακτικό μέσον είναι η εικόνα», λέει ο καθηγητής αρχαιολόγος Βασίλης Λαμπρινουδάκης, προσθέτοντας: «Τα νέα παιδιά θα τα κερδίσουμε μέσα από τα σύγχρονα μέσα. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να αποκατασταθεί η πίστη στις αρχές, γιατί αν αποκατασταθεί, θα πάμε στα βιβλία και σε ό,τι έχει καταγραφεί».

«Τι τους έφτιαγε το άγαλμα του Παλαμά;»

— Δραστηριοποιείστε στο «Διάζωμα», το οποίο «συνομιλεί» με τους ιδιώτες για την εκπόνηση μελετών. Η σύμπραξη Δημόσιου με τους ιδιώτες, υπό προϋποθέσεις πάντα, ειδικά τώρα που το κράτος δεν έχει χρήματα, θα διευκολύνει κάποια έργα;

— Το πιστεύω απόλυτα, κυρίως διότι η δραστηριοποίηση του ιδιωτικού τομέα στη στήριξη του πολιτισμού βοηθάει την κοινωνία γενικότερα. Διακεί τον σεβασμό προς την πολιτιστική κληρονομιά και τη συνειδητοποίηση ότι αυτή ανήκει σε όλους. Το «Διάζωμα» βρίσκει χρήματα για μελέτες μνημείων, οι οποίες κρίνονται πάντα από την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Η σωστή δραστηριοποίηση των ιδιωτικών φορέων μόνο κέρδος μπορεί να φέρει.

— Τι πιστεύετε για τους πρόσφατους βανδαλισμούς σε εμβληματικά κτίρια, μνημεία αλλά και σε αγάλματα της πόλης;

— Ομολογώ ότι δεν το καταλαβαίνω. Με πονάει πολύ αυτό που γίνεται στην πόλη. Πρέπει να αναζητήσει κανείς το θέμα της μη ύπαρξης αξιών που ξεκινάει από την οικογένεια, περνάει στο σχολείο και κορυφώνεται μέσα στα πανεπιστήμια. Η κοινωνία έχει χάσει τα αντανάκλαστικά της. Τι τους έφτιαξε το άγαλμα του Παλαμά που, τέλος πάντων, δεν ήταν αντίθετος με τις ιδέες τους...

που την αποκρυπτογράφησε ο Μάικλ Βέντρινς.

Πηγαίνοντας πρώτη φορά σε ανασκαφή, είπα πως δεν κάνω για αρχαιολόγους, διότι δεν αναγνώριζα καθόλου τα όστρακα, δεν καταλάβαινα τα στρώματα. Σιγά σιγά μπάκα στην ανασκαφή, στο προ-στάδιο της έρευνας, διότι κατόπιν έρχεται η ερμηνεία. Τα μνημεία σημαίνουν μνήμη και αυτή είναι το χαρακτηριστικό του ανθρώπου που τον κάνει να έχει ιστορία, εμπειρία και να

χτίζει το μέλλον. Τα μνημεία υπάρχουν όσο βιώνονται από τους ζώντες ανθρώπους.

— Τι θυμάστε με νοσταλγία και τι ως κακή ανάμνηση αυτά τα 50 χρόνια;

— Νοσταλγώ την ανασκαφή στα Ύγρια και την εργασία στο Σαγκρί. Θλίβομαι όμως, γιατί μετά την ανάδειξη δεν έχουμε φροντίσει να θεομοθετήσουμε τη διατήρηση των μνημείων που υποβαθμίζονται ραγδαία. Πρέπει να υπάρξει μια ειδική

διεύθυνση στην Αρχαιολογική Υπηρεσία. Η πιο δυσάρεστη ανάμνηση ήταν η κλοπή των ειδωλίων της Νάξου το 1972 από την αποθήκη της ανασκαφής. Διευθυντής ήταν ο δασκάλός μου ο Κοντολέων, εγώ ήμουν βοηθός. Είχαμε σκάψει έναν πρωτοκυκλαδικό τάφο με πολλά ειδώλια, μερικά μοναδικών τύπων, όπως ένα καθιστό σταυροπόδι. Η ροή της ανασκαφής ήταν να πηγαίνουν τα ευρήματα στο δημοτικό μουσείο, να καταγράφονται, να γίνεται η πρώτη μελέτη και σε δυο μέρες να πηγαίνουν στο μουσείο. Ένα Σαββατοκύριακο έγινε διάρρηξη και χάθηκαν τα ειδώλια. Χούντα, ήρθαν άδεια ανασκαφής από τον Ν. Κοντολέοντα, έγιναν ανακρίσεις, μια βαριά σκιά - μίληψα εχουμε ανάμειξη - έπεσε πάνω μας. Το '73 έκανα μεταπτυχιακά στη Γερμανία και ήθελε άνθρωπος εκεί να με ανακρίνει. Κάποια στιγμή εμφανίστηκε κάποιος προσφώνοντας στην Γουλανδρή ένα απ' αυτά τα ειδώλια. Ευτυχώς ο κ. Ντούμας, που τότε ήταν σύμβουλος της, το αναγνώρισε αμέσως. Εντοπίστηκαν αργότερα στη Νάξο, μέσα στην κοπριά ενός στάρβουλο στο Σαγκρί. Το ένα όμως από τα 13 ειδώλια κυκλοφορεί ακόμη στην Αμερική.

— Οσο ήσασταν μέλος του ΚΑΣ από τη δεκαετία του '80 ως το 2005 συχνά μιλούσατε για τη στατάλη δυναμένης στις ανασκαφές αντί στις δημοσιεύσεις. Παραμένει ακόμη πρόβλημα;

— Στο μεταπτυχιακό τμήμα του Πανεπιστημίου που διδάσκει ακόμη, λέμε ότι η ανασκαφή πρέπει να είναι κυρίως συστηματική. Αυτή που ξεκινάει από τον εντοπισμό ενός προβλήματος που πρέπει να λυθεί και όχι επειδή θέλουμε να ανοίξουμε ένα ανασκαφικό μέτωπο. Η ανασκαφή, όπως λέει ο κ. Χρ. Ντούμας, είναι εξορισμού καταστροφή. Αν κάνουμε ανασκαφές χωρίς καταγραφή και δημοσιεύσεις, τότε το «διάβασμα» της γης μέσα από το οποίο βγαίνει η ιστορία πάει χαμένο.

— Είστε από τους λίγους αρχαιολόγους που δεν τοποθετήθηκαν για την Αμφίπολη.

— Είναι ένα μεγάλο αρχιτεκτονικό εύρημα. Συνειδητά όμως κρατήθηκα μακριά, διότι πιστεύω ότι αν κάποιος δεν είναι μέσα στην ανασκαφή ή έχει όλα τα στοιχεία, δεν μπορεί να πει περι τίνος πρόκειται. Η χρονολόγηση βάσει τεκτονολογικών κριτηρίων που έκαναν πολλοί δεν είναι η πιο συγκεκριμένη. Η παρακολούθηση της ανασκαφής, των στρώματων των μικρών ευρημάτων που έρχονταν στο φως και δεν θωρήζαμε, χρονολογεί καλύτερα. Θεωρώ θετικό ότι ο κόσμος πληροφορείται πολύ την αρχαιολογία. Η Αμφίπολη όμως χρειάζεται ακόμη πολλά ανασκαφικά και με πιο αργό ρυθμό.

66

Τα μνημεία σημαίνουν μνήμη και αυτή είναι το χαρακτηριστικό του ανθρώπου που τον κάνει να έχει ιστορία και να χτίζει το μέλλον.

σιγογνωμία του αρχαιολογικού χώρου. Κυρίως μας έκανε να αντιληφθούμε την κοινωνική προσφορά αυτού του σπουδαίου ιερού και τον ρόλο που διαδραμάτισε στην ιστορία της ιατρικής.

Μας το θύμισε ο σκηνοθέτης Μπάμπης Τσάκος με το ντοκιμαντέρ «Η αλήθεια πίσω από τον μύθο...», αφιερωμένο στο έργο του ομότιμου καθηγητή Κλασικής Αρχαιολογίας. Στα γραφεία της Φιλελευθέρων Εταιρειών στη Στοά του Βιβλίου, μπροστά από το λάπτοπ του, ο 76χρονος αρχαιολόγος μιλάει με πάθος για όσα σχεδιάζει να κάνει ακόμη, ενώ θυμάται τα